

Waarom christenen meer begrip ki

...Vijftien jaar na de invoering van de Euthanasiewet is het denken onder christenen over actieve levensbeëindiging verschoven.

... 'Christenen realiseren zich gewoonweg dat er heel nare lijdenswegen bestaan.'

► AMSTERDAM

Op 10 april 2001, de dag dat de Eerste Kamer de Euthanasiewet aanneemt, zorgen meer dan tienduizenden mensen die tegen de nieuwe wet zijn voor een verkeerschaos in de Haagse binnenstad. De christelijke demonstranten zijn eensgezind: 'Een verschrikkelijk wetsvoorstel'; 'Een mens beschikt niet zelf over z'n leven'; 'Een hellend vlak'; 'Een historische vergissing'. Peter Schalk, directeur van de Reformatorisch Maatschappelijke Unie (RMU), is die dag ook onder de demonstranten. 'Dit leeft bij de mensen in het land, dat blijkt wel.'

Bijna vijftien jaar later is het schokeffect van destijds weggeëb, stelt Schalk vast. 'We zijn helaas gewend dat euthanasie in Nederland mogelijk is en velen hebben blijkbaar geaccepteerd dat een weg terug praktisch onmogelijk is.'

Vorige week kwam de commissie-Schnabel met het advies de Euthanasiewet niet verder op te rekken. 'Frappant dat we er met z'n allen eigenlijk best blij mee zijn dat het niet erger is geworden dan het al was', vindt Schalk.

Als RMU-voorzitter komt hij onder meer op voor het recht van verpleegkundigen om niet mee te werken aan een behandeling als iemand geëuthanaseerd gaat worden. Er is voor hem wat dat betreft principieel niets veranderd. 'Euthanasie is opzettelijk doden en dat is voor een christen op geen enkele wijze acceptabel.'

Zo kras drukken lang niet alle christenen zich uit. Terwijl voor progressieve christenen euthanasie altijd al een optie geweest (zie kader), verschuiven ook de panelen in de meer behoudende kerken. Harde cijfers zijn niet voorhanden, maar wie thuis is in de medische ethiek, bevestigt dit beeld. 'Christenen kleuren mee met hun tijd', constateert Theo Boer, Lindeboom-hoogleraar medische ethiek aan de Theologische Universiteit Kampen. 'Als iedereen dit wil, kan

CHRISTENEN EN EUTHANASIE

De opvattingen van christenen in Nederland over euthanasie hebben altijd uiteengelopen.

In delen van de Protestantse Kerk in Nederland is onder leiding van vrijzinnige ethici als Harry Kuitert en Heleen Dupuis euthanasie aan de man gebracht. In de midden-orthodoxie, de gematigde hoofdstroom van de PKN, vond men euthanasie als uitzondering voorstelbaar. Een representant daarvan is ethicus Egbert Schroten. In de toenmalige Gereformeerde Kerken in Nederland

(nu PKN) kwam in de jaren tachtig een brochure 'Euthanasie en Pastoraat' uit, waarin stond dat euthanasie 'onder bepaalde voorwaarden in het licht van het geloof niet onverantwoord behoeft te zijn'. In de rechterflank van de PKN en de orthodox-gereformeerde en reformatorische kerken wordt euthanasie formeel van de hand gewezen. Maar ook in deze kerken leven in toenemende mate vragen of actieve levensbeëindiging in alle gevallen verkeerd is.

WEEK VAN DE EUTHANASIE

Vandaag begint de Week van de Euthanasie, uitgeroepen door de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde.

Tijdens deze week worden er documentaires uitgezonden op televisie en worden er debatten en congressen georganiseerd die in het teken staan van de geschiedenis en de toekomst van de Euthanasiewet in Nederland.

Zo wordt maandag (20.25 uur, NPO2) een documentaire uitgezonden over de Levensindekliniek.

Dinsdag (22.55 uur, NPO2) volgt een film over de geschiedenis van de Euthanasiewet, destijds de eerste ter wereld.

Verder houdt artsenfederatie KNMG vrijdag een congres onder het thema 'Niet alles wat kan, hoeft' en

zaterdag vindt er een euthanasie-debat plaats in Bergen. Critici vinden dat de door de NVVE uitgeroepen week eenzijdig de nadruk legt op de optie van euthanasie bij zwaar lijden. Gerbert van Loenen, voormalig adjunct-hoofdredacteur van het dagblad *Trouw*, stelt in zijn boek *Lof der onvolmaaktheid* dat de balans weg is in de publiciteit. 'Naast de jaarlijkse 'Week van de Euthanasie' mag er wat mij betreft ook een 'Week van het voortmodderen' zijn', schrijft Van Loenen, die daarbij ook een beeld schetst: 'Daarin vertellen mensen over hun leven zonder dat ze de precieze afloop al weten. Dan zien we hoe verschillend mensen omgaan met tegenslag door ziekte of handicap.'

het toch niet echt verkeerd zijn, is dan de gedachte.' Hij is daar kritisch over. 'Meekleuren moet je alleen doen als je de overtuiging hebt dat daarvoor een goede reden is.' Boer ziet nog een andere reden voor de verschuiving in denken onder orthodoxe christenen, en daarvoor heeft hij meer begrip. 'Christenen realiseren zich gewoonweg dat er heel nare lijdenswegen bestaan. Het inzicht in de ernst van het lijden is toegenomen.'

minderheid

Dat toegenomen begrip leidt ertoe dat christenen zich soms de mond laten snoeren in het debat over eu-

thanasie, signaleert zowel Boer als directeur Esmé Wiegman van de christelijke patiëntenvereniging NPV. 'Christenen realiseren zich steeds sterker dat ze een minderheid vormen', zegt Wiegman. 'Dan zeggen ze al gauw: "Er zijn mensen die niet geloven dat het leven een gave van God is, wie zijn wij dan om de ander euthanasie te verbieden?" Dat sentiment sluipt er snel in.' Theo Boer herkent dat. 'Christenen slikken hun eigen visie soms in en dat is jammer. Ik snap de terughoudendheid voor het opleggen van je mening aan anderen, maar je moet jezelf ook niet kleiner maken dan je bent. Christenen zijn zich te weinig

Foto van het moment vlak voor de actieve levensbeëindiging van een vrouw door een arts van de Levensindekliniek. Het beeld komt uit de documentaire 'Levensindekliniek' die maandag op NPO2 wordt uitgezonden.

bewust van hun unieke potentieel om bij te dragen aan deze discussie. De christelijke traditie heeft veel in huis als het gaat om de waarde van ouderdom, kwetsbaarheid, gemeenschap en bronnen van troost. Daarin mogen we best wat assertiever zijn.' Maar heeft dit wel met gebrek aan assertiviteit te maken? Je kunt het ergens principieel mee oneens zijn, en de ander toch de ruimte gunnen, vindt Wim van Dorp, gepensioneerd arts, die tijdens zijn werkende leven ook docent geneeskunde en ethiek aan de Christelijke Hogeschool Ede was. 'Zelf ben ik ook opgeschoven in die richting. Ik kan de Bijbelse geboden niet aan iedereen opleggen. Dan

denk ik: zijn we in het verleden niet te fel en te intolerant geweest?' Daar komt bij dat de Euthanasiewet aanvankelijk werd gezien als het begin van het einde van de beschermwaardigheid van het leven. Die hellendvlaktheorie is niet bewaarheid, vindt Van Dorp. 'Indertijd was er de angst dat het helemaal zou ontaarden, maar dat is niet zo. Je kunt van een oordeel van een toetsingscommissie vinden wat je wilt, maar er wordt wel goed naar gekeken.' Boer vindt dat te optimistisch. 'Sinds de euthanasiewet werd ingevoerd, zijn de cijfers verdriedubbeld en ze blijven stijgen', zegt hij. 'Er gaat geen week voorbij of er wordt op televisie